

ศึกษาวิเคราะห์พิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์แบบเขาวงกตของชาวพุทธอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

The study the rituals to exorcise a labyrinth of Buddhists in Muang district, Surin Province

พระอธิการณัฐสมัย ฐานธมโม (แก้วชินพร)

นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

พระอธิการเวียง กิตติวัฒน์ (กิตติรุ่งโรจน์)

ทวีศักดิ์ ทองทิพย์

อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับอายุและการสะเดาะเคราะห์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท2)เพื่อศึกษาพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์แบบเขาวงกตของชาวพุทธอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์3)เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลและวิถีสืบสานและอนุรักษ์ความเชื่อเกี่ยวกับการสะเดาะเคราะห์แบบเขาวงกตของชาวพุทธอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

ผลการศึกษาพบว่า

พระพุทธศาสนาเถรวาทมีพิธีกรรมการต่ออายุเพื่อให้มีชีวิตยืนยาว ปรากฏอยู่ในธรรมบทเรื่องอายุวัฒนกุมาร ที่พระพุทธเจ้าทรงเป็นประธานในการเจริญพุทธมนต์ในพิธีกรรมนี้ จะเห็นได้ว่าใน เรื่องของอายุวัฒนกุมารนั้นการต่ออายุในพระพุทธศาสนาถือเป็นการทำบุญ การเจริญพุทธมนต์นั่นเอง จากเรื่องดังกล่าวทำให้ชาวพุทธมีความเชื่อว่าการทำบุญและเจริญพุทธมนต์บพิโตบทหนึ่งสามารถทำให้มีชีวิตที่ดีขึ้นหรือมีอายุยืนยาวขึ้น

พิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุแบบเขาวงกตของประชาชนอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์นั้น เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าพิธีมหาบังสุกุล เป็นการทำบุญใหญ่ทำแล้วได้บุญมากได้อานิสงส์มาก เป็นการตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ ครอบครัวที่จะทำพิธีแบบนี้ได้ต้องมีศรัทธาในพระพุทธศาสนามิทุนทรพยาสมคصر เพราะต้องเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องไทยทานมาก มีการทำโรงพิธี โยงด้ายสายสิญจ์ทำเป็นทางเดินเหมือนเขาวงกต โดยเตรียมเครื่องไทยทาน และให้พ่อแม่ผู้สูงอายุอยู่ในโรงพิธี ทำปะรำที่นั่งของพระสงฆ์ไว้ด้านนอก มีการนิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพุทธมนต์ มีเทศน์ 3 หรือ 2 ธรรมมาสน์ จากนั้นเวลาประมาณเที่ยงคืนจึงนิมนต์พระสงฆ์ที่มีอายุพรรษามากเป็นพระที่ประชาชนเคารพนับถือเดินไปตามเส้นทางเขาวงกตที่ทำไว้ เพื่อให้ท่านพิจารณาบังสุกุลไทยทานที่เตรียมไว้

จากความเชื่อเกี่ยวกับการการเจริญพุทธมนต์การทำบุญแล้วจะทำให้มีชีวิตหรือมีอายุยืนที่ปรากฏอยู่ในธรรมบทในสมัยพุทธกาล ได้มีอิทธิพลต่อความเชื่อของชาวพุทธในยุคหลัง ประชาชนอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ได้รับแนวคิดดังกล่าว จึงมีความเชื่อว่าการทำบุญ การนิมนต์พระมาเจริญพุทธมนต์เป็นการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุได้ จึงทำให้มีพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุแบบเขาวงกตขึ้น ซึ่งในสมัยโบราณพิธีกรรมดังกล่าวเป็นที่นิยมของชาวพุทธจังหวัดสุรินทร์มาก แต่ปัจจุบันนี้พิธีกรรมนี้ได้ลดความนิยมลงไป เพราะพิธีกรรมนี้ต้องใช้เวลามากใช้ทุนทรัพย์มาก

คำสำคัญ: การสะเดาะเคราะห์,การสะเดาะเคราะห์แบบเขาวงกต.

Abstract

This research aimed to 1) study the belief about the ritual renewal for a long life and exorcise in Theravada Buddhism 2) to study the rituals to exorcise a labyrinth of Buddhists in Muang district, Surin Province, 3) to analyze the influence and heritage conservation method and beliefs about exorcise a maze of Buddhists in Muang district, Surin Province.

The results of the study were revealed as follows:

In Buddhist Theravada, there is a ritual of renewal for a long life. It contains in the Buddhist doctrine in the title mantra of “Ayuwattanakumar” that was presided by the Lord Buddha with this ritual. It is seen that in the title mantra of “Ayuwattanakumar” is inherited Buddhism by making merit and chanting a Buddhist mantra. These can make life better or live longer.

The ritual to renewal labyrinth of Buddhists in Muang district, Surin province is called in another as a great merit ceremony. It is believed that consequence would be got the greatest virtue also. The activity can be gratitude to the parents. The Buddhist family that can be supported needs to have really faith in Buddhism and to have enough capital. Because they have to prepare several materials for offering given as alms. The ceremony hall and to tie holy thread as complicated as the labyrinth are made by preparing the offering given as alms, parents and old people inside the ceremony hall while the special pavilion is provided for the monks outside the hall. Monks will chant the Buddhist mantras and deliver sermons as a pair of monks. At the midnight, the most senior and respective monk will be invited to walk along the artificial labyrinth way, bless and take the offering given as alms which are provided.

According to beliefs about chanting the Buddhist mantra and making a merit, these will renew a long life that is contained in the Buddhist doctrine also. These beliefs has been continued by generation to generation including Buddhists in Muang district, Surin province. Therefore, the influence of previous beliefs are caused to the present. It is believed that providing the chanting Buddhist mantras for renew a long life and making merit through monks are needed by the Buddhist communities in Muang district, Surin province. Unfortunately, nowadays, this ceremony has decreased day by day because there are many factors like a new generation is careless; spending on payment for the ceremony is used by much money and so on.

Keywords: Ritual Renewal Labyrinth of Buddhist.

บทนำ

มนุษย์แต่ละคนเมื่อเกิดมาในโลกนี้แล้วมีความปรารถนาต้องการให้ตนเองมีอายุยืนยาว มีผิวพรรณผ่องใส มีทรัพย์สินสมบัติไว้ใช้สอยอย่างไม่ผิดเคັงมีความสุขความเจริญในหน้าที่การงาน โดยเฉพาะความปรารถนาให้ตนเองมีอายุยืนยาวนั้นเป็นความปรารถนาอันดับต้นๆ ของมนุษย์ ปัจจุบันจึงมีพิธีกรรมการต่ออายุ การเสริมสิริมงคล การสะเดาะเคราะห์ต่อชะตาเพื่อให้ตนเองมีอายุยืนยาวหรือพ้นจากภัยพิบัติ ในทางพระพุทธศาสนานั้นพระพุทธเจ้าทรงยอมรับว่า เฉพาะพระพุทธเจ้าโดยทั่วไปหากประสงค์จะต่ออายุก็สามารถที่จะทำได้ด้วยการเจริญอิทธิบาท 4 (ที.ม.

(ไทย)10/178/126) เป็นนิตย สามารถต่ออายุไปได้ถึง 1 กับปีหรือเกินกว่านั้นก็ได้ ส่วนคนธรรมดาจะสามารถต่ออายุได้ด้วยเหตุสำคัญคือ 1) การไม่ฆ่าสัตว์ตามหลักศีล 5 (ส.ส.อ.(ไทย)1/2/359) 2) การนอบน้อมผู้ใหญ่ (ขุ.ธ. (ไทย) 25/109/64) 3) การทำบุญบริจาคทาน 4) การปฏิบัติธรรมเจริญสมาธิ 5) ด้วยอำนาจพระปริตร (ธนิต อยู่โพธิ์, 2537 : 12) 6) ด้วยอำนาจกรรม 7) ด้วยอำนาจของพระพุทธองค์ ในกรณีของหัตถกุมารที่พระพุทธองค์เสด็จไปช่วยเหลือจากเงื้อมมือของอาหวกยักษ์เป็นต้น (ส.ส.อ.(ไทย)1/2/452)

พระพุทธศาสนายอมรับว่าการต่ออายุสามารถที่จะทำได้ด้วยผลของกรรมดีหรือกุศลกรรมที่มนุษย์ได้กระทำทั้งในส่วนที่เป็นกรรมในอดีตหรือแม้กระทั่งกรรมในปัจจุบัน เช่น การให้ทาน ให้ข้าว ให้อาหาร ให้เสื้อผ้า หรือกระทั่งการให้ชีวิตก็เป็นผลต่อการต่อชีวิตให้ยืนยาวได้ หรือในบางกรณีการต่อชีวิตอาจเป็นไปได้ด้วยมนต์หรือพระปริตร หรือแม้แต่อำนาจของพระพุทธองค์ก็ตาม ซึ่งนั้นก็ถือว่าเป็นจุด เริ่มต้นของความเชื่อเรื่องการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุของชาวพุทธในระยะต่อมา

การสะเดาะเคราะห์ต่ออายุเป็นพิธีกรรมอันเนื่องมาจากความเชื่อของคน โดยเชื่อว่าพิธีกรรมดังกล่าวสามารถขจัดปัดเป่าเคราะห์ร้ายทั้งหลายอันหมายถึงความเจ็บป่วย (มณี พยอมยงค์, 2536 : 119) ความทุกข์ร้อนหรือความหายนะ ให้ออกจากชีวิตของตนได้ ดังนั้นการสะเดาะเคราะห์จึงมีความผูกพันกับวิถี ชีวิตของคนในสังคมไทยเป็นอย่างมาก เสมือนเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้อยู่ในความประมาท เป็นการกระทำเพื่อป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นกับตนในภายภาคหน้าอีกด้วยในสมัยพุทธกาล ความเชื่อต่อแนวคิดเรื่องการต่ออายุนี้ก็ยังคงมีปรากฏอยู่เรื่อยมา และมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบจากความเชื่อที่เป็นหลักการมาเป็นรูปแบบของการประกอบพิธีกรรม โดยเฉพาะเมื่อพระพุทธศาสนาได้เผยแผ่เข้ามาสู่ประเทศไทยแล้วก็พบว่าความเชื่อของสังคมไทยที่มีต่อแนวคิดการต่ออายุก็ยังคงมีอยู่ โดยเป็นความเชื่อที่ได้รับการผสมกับความเชื่ออื่น ๆ จนกลายมาเป็นรูปแบบของความเชื่อเฉพาะในมิติของสังคมไทย โดยคนไทยเชื่อกันต่อ ๆ กันมาว่า คนเราเกิดมาแล้วย่อมมีอุปัทวเหตุต่างกัน อันเนื่องมาจากกรรมแต่กรรมดังกล่าวก็สามารถที่จะลดทอนหรือแก้ไขให้หายได้ด้วยวิธีการประกอบพิธีกรรมต่ออายุพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์แบบชาวขกตเป็นพิธีกรรมที่จัดกระทำขึ้นเพื่อให้เป็นขวัญและกำลังใจแก่ผู้ที่สูงวัยหรือมีสุขภาพไม่ดีให้มีโอกาสทำบุญสร้างกุศลในทางพระพุทธศาสนาเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการเข้าถึงพระศาสนา เพราะพิธีกรรมการต่ออายุแบบชาวขกตนอกจากมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการต่ออายุเสริมสิริมงคลแก่ชีวิตแล้ว ยังเป็นการประเพณีและพิธีกรรมท้องถิ่นอีกด้วย ในปัจจุบันคุณค่าแท้ที่แฝงอยู่ในประเพณีและพิธีกรรมท้องถิ่นนี้ได้รับความสนใจจากผู้ปฏิบัติ น้อยลงคุณค่าเทียมภายนอกได้รับความสนใจมากกว่าทำให้การปฏิบัติเป็นในทางค่อนข้างมลายด้วยความไม่รู้หรือไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ที่แท้จริงทำให้ประเพณีและพิธีกรรมมีค่าที่เปลี่ยนแปลงไปจนนำไปสู่ความเข้าใจแบบผิดๆและอาจนำไปสู่การทำลายหลักการสำคัญของศาสนาได้อย่างไม่รู้ตัวเพราะไปหลงเอาสิ่งที่ เป็นรูปแบบภายนอกกว่าเป็นสาระสำคัญมากกว่าหลักธรรมของพระพุทธศาสนา อันจะทำให้ผู้ปฏิบัติตามไม่ประสบกับสิ่งที่เป็นสาระสำคัญได้ ดังพระพุทธพจน์ที่ว่า “ชนเหล่าใดเห็นสิ่งที่ไม่มีสาระ ว่ามีสาระ และเห็นสิ่งที่มีสาระว่าไม่มีสาระ ชนเหล่านั้นชื่อว่ามีความดำริผิด เป็นทางปฏิบัติย่อมไม่ประสบสิ่งที่มีสาระ ส่วนชนเหล่าใดรู้สิ่งที่มีสาระว่ามีสาระ และรู้สิ่งที่ไม่มีสาระว่าไม่มีสาระ ชนเหล่านั้น ชื่อว่ามีความดำริชอบเป็นทางปฏิบัติย่อมประสบสิ่งที่มีสาระ” (ขุ.ธ. (ไทย) 25/11 – 12/27)

พิธีกรรมสะเดาะเคราะห์แบบชาวขกต เป็นพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ที่ชาวเขมรสุรินทร์ได้รับและสืบทอดกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน ไม่มีใครสามารถบอกได้ว่าพิธีกรรมแบบนี้เริ่มมีมาตั้งแต่ยุคสมัยใด ผู้วิจัยเองได้สืบถามพระสงฆ์ที่มีอายุกาลพรรษามากอายุ 80 ปีขึ้นไปก็บอกได้แค่ว่าเกิดมาก็เห็นเขาทำพิธีนี้เลย น่าจะอนุมานได้ว่าพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์แบบนี้มีมาเป็นระยะเวลาร่วมร้อยปีแล้ว แต่เนื่องจากเหตุปัจจัยหลายอย่างทำให้พิธีกรรมแบบนี้ไม่ค่อยมีให้เห็นมากนักะครบในเขตจังหวัดสุรินทร์ จะมีทำพิธีกรรมแบบนี้ก็เห็นมีอยู่แต่ในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ บางตำบลบางพื้นที่เท่านั้น ผู้วิจัยเห็นว่าพิธีกรรมแบบนี้ไม่ควรที่จะสูญหายไปจากสังคมชาวพุทธ เพราะเนื้อหาพิธีกรรมเท่าที่ได้เห็นมาไม่มีส่วนไหนที่ทำให้คนหลงมกมาย ตรงกันข้ามกลับเป็นพิธีกรรมที่ชาวพุทธควรทำและอนุรักษ์

ไว้อย่างมาก เพราะเป็นพิธีกรรมที่แสดงออกถึงภูมิปัญญาของคนในสมัยก่อนที่หลอมรวมความเชื่อในพระพุทธศาสนา
เชื่อในการทำบุญ ฟังสวดพระปริตรและการเจริญภาวนาว่าสามารถทำให้มีอายุยืนและสามารถปัดเป่าสิ่งชั่วร้ายได้จริง

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับอายุและการเสาะเคราะห์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท
2. เพื่อศึกษาพิธีกรรมการเสาะเคราะห์แบบเขาวงกตของชาวพุทธอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลและวิธีสืบสานและอนุรักษ์ความเชื่อเกี่ยวกับการเสาะเคราะห์แบบเขาวงกตของ
ชาวพุทธอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 ขั้นสำรวจเอกสารเป็นขั้นการสำรวจเอกสารต่างๆ คือ คัมภีร์พระไตรปิฎกทั้งฉบับภาษาบาลีและฉบับ
ภาษาไทย คัมภีร์อรรถกถา ฎีกา รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ตำรา วารสารและเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อวางกรอบ
แนวคิดในการดำเนินการวิจัย คัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถาฎีกา และตำราอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
- 3.2 ขั้นสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย จากนั้นสร้างเครื่องมือวิจัยโดย
การทำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยสัมภาษณ์พระสงฆ์ที่มีความรู้เกี่ยวกับประเพณีการเสาะเคราะห์แบบเขาวงกต
ปราชญ์ชาวบ้าน และประชาชนผู้ประกอบพิธีกรรม
- 3.3 ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการบันทึกข้อมูลดังนี้ คือถอดข้อความจาก
บทสัมภาษณ์ ย่อความให้ได้ใจความตรงตามความหมายของข้อความเดิม บันทึกโดยถอดข้อความเป็นข้อความของ
ผู้วิจัยเอง คัดลอกข้อความที่เป็นข้อความที่ผู้วิจัยต้องการอ้างอิงเพื่อสนับสนุนความคิดของผู้วิจัย ข้อความที่เป็นพุทธ
พจน์ที่ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก
- 3.4 ขั้นตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วก่อนการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความ
ถูกต้องของข้อมูล โดยตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูล เมื่อได้ตรวจสอบเรียบร้อยแล้วจึงนำมาจัดเรียงลำดับก่อนและ
หลังเรียงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
- 3.5 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์
- 3.6 ขั้นสรุปผล เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็น
มาสรุปเพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการเขียนรายงานการวิจัยต่อไป
- 3.7 ขั้นเขียนรายงานการวิจัย ผู้วิจัยได้เขียนรายงานการวิจัยตามกรอบที่กำหนดไว้ ในคู่มือการทำ
วิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ของบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผลการวิจัย

ความเชื่อเกี่ยวกับอายุและการเสาะเคราะห์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ผลการศึกษาพบว่า อายุ คือ
ช่วงเวลาชีวิตหนึ่ง เป็นการดำรงอยู่ของชีวิต ความเป็นไปแห่งสัตว์โลกและดำรงอยู่ของชีวิตให้มีความสุข ใน
กระบวนการเกิดของมนุษย์เป็นจุดเริ่มต้นของการได้มาซึ่งอายุเริ่มจากองค์ประกอบ 3 ประการ คือ มารดาอยู่ในวัยที่มี
ระดู มารดาบิดาอยู่ด้วยกัน และมีสัตว์มาเกิดจึงมีองค์ประกอบของชีวิต เรียกว่า ชั้น 5 การมีอายุยืน ใน
พระพุทธศาสนาถือว่าต้องมียศประกอบด้วยเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ อันมีหลักกรรมเป็นเบื้องต้นในฐานะเป็นกฎ
แห่งธรรมชาติ คือ กฎแห่งเหตุผล รวมทั้งกฎแห่งกรรมในฐานะเป็นกฎทางศีลธรรม คือ เป็นส่วนที่ทำหน้าที่ทาง
ศีลธรรมของมนุษย์ มีการให้ผลคือวิบากตอบสนอง ดังนั้นบ่อเกิดของการอายุยืนหรือมีอายุสั้นมาจากการกระทำที่

มนุษย์สร้างขึ้นเอง ที่จัดเป็น กุศลกรรม (ฝ่ายดี) และอกุศลกรรม (ฝ่ายชั่ว) กรรมแม้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้อายุยืนอายุสั้น ก็ต้องขึ้นอยู่กับสุขภาพร่างกาย โรคภัยไข้เจ็บ และการดำรงชีวิตอยู่ด้วยธรรม คือ อายุสสธรรม และสปปายะ พรหมวิหาร อธิปไตย โภชนิคม และความไม่ประมาท ซึ่งเหตุปัจจัยนี้จะบ่งบอกถึงการมีอายุยืนหรือมีอายุสั้นของมนุษย์

พระพุทธศาสนายอมรับว่าการต่ออายุสามารถที่จะทำได้ด้วยผลของกรรมดีหรือกุศลกรรมที่มนุษย์ได้กระทำ ทั้งในส่วนที่เป็นกรรมในอดีตหรือแม้กระทั่งกรรมในปัจจุบัน เช่น การให้ทาน ให้ข้าว ให้อาหาร ให้เสื้อผ้า หรือกระทั่งการให้ชีวิตก็เป็นผลต่อการต่อชีวิตให้ยืนยาวได้ หรือในบางกรณีการต่อชีวิตอาจเป็นไปได้ด้วยมนต์หรือพระปริตร หรือแม้แต่อำนาจของพระพุทธองค์ก็ตาม ซึ่งนั่นก็ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของความเชื่อเรื่องการต่ออายุของชาวพุทธในระยะต่อมา

คำว่า สะเดาะเคราะห์ หมายถึง การประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อทางศาสนาเพื่อมุ่งหวังให้ (1) เคราะห์ร้ายตามความเชื่อในหลักโหราศาสตร์และไสยศาสตร์ ให้หลุดพ้นไปจากชีวิตของตนเอง และ (2) ด้วยการกระทำเช่นนั้นย่อมจะส่งผลให้ผู้ร่วมพิธีกรรมสามารถที่จะมีอายุยืนยาวต่อไปได้ ซึ่งหากกล่าวเฉพาะคำว่าสะเดาะเคราะห์ กับคำว่าต่ออายุก็เป็นคำที่มีความหมายเดียวกัน หรือความหมายที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ เมื่อเราพูดถึงคำว่า สะเดาะเคราะห์ก็จะมุ่งถึงความหมายของการประกอบพิธีกรรมเพื่อชำระหรือขจัดปัดเป่าเคราะห์ร้ายออกจากชีวิตของตนเองและหากพูดถึงว่าต่ออายุก็จะหมายถึง การกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วมีผลต่อการยืดอายุหรือต่อลมหายใจของคนผู้นั้นให้ออกไปอีกได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมก็จะพบว่าทั้งสองคำนี้มีความหมายเดียวกัน แต่นิยมที่จะนำมาใช้เป็นคำๆเดียวกัน

พิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์แบบเขาวงกตของชาวพุทธอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า การประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุในจังหวัดสุรินทร์สามารถที่จะแบ่งได้เป็นหลายประเภท แต่เมื่อกล่าวโดยสรุปก็จะมีอยู่ 2 ประเภทหลักคือ การสะเดาะเคราะห์ต่ออายุโดยคฤหัสถ์ และการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุโดยพระภิกษุสงฆ์ ซึ่งในอดีตการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุในจังหวัดสุรินทร์นั้นหน้าที่ในการเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมเป็นหน้าที่ของคฤหัสถ์ที่มีความรู้ทางพระพุทธศาสนาและการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุที่ได้บวชและสึกออกไปเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมตามคำมอบหมายของพระภิกษุในวัด ซึ่งการประกอบพิธีกรรมนั้นจะมีองค์ประกอบเรื่องคำสวดหรือบทสวดที่เสริมมาจากความรู้ที่อยู่ทั่วไปนอกจากความรู้ในพระพุทธศาสนาก็ได้ โดยผู้ที่จะมาทำพิธีนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความประพฤติเหมาะสม ไม่ต่างพร้อยเป็นที่เคารพของชาวบ้าน แต่อย่างไรก็ตามในยุคต่อมาเมื่อจำนวนของผู้รู้ในการประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุลดจำนวนลงชาวบ้านจึงได้หันมาประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุกับพระภิกษุสงฆ์แทน เพราะเห็นว่าพระสงฆ์เป็นผู้ที่มีศีลและมีคุณธรรมซึ่งชาวบ้านเชื่อว่าจะเป็นผู้ที่สามารถสะเดาะเคราะห์ให้กับตนเองได้ ปัจจุบันเราจึงจะพบว่าเมื่อมีพระสงฆ์ได้เข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้ประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุมากขึ้น

วิเคราะห้พิธีพลและวิธีสืบสานและอนุรักษ์ความเชื่อเกี่ยวกับการสะเดาะเคราะห์แบบเขาวงกตของชาวพุทธอำเภอเมืองสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่าแนวคิดเรื่องการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุในคัมภีร์พระพุทธศาสนานั้นมีอิทธิพลต่อการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุของจังหวัดสุรินทร์ทั้งใน ด้านความเชื่อที่เน้นเรื่องกรรม เรื่องอำนาจพระรัตนตรัย เรื่องเจ้ากรรมนายเวรและเรื่องความไม่ประมาท และกระบวนการจัดพิธีกรรมจะอิงอาศัยจากหลักฐานที่ปรากฏในคัมภีร์และแม้กระทั่งบทสวดมนต์ที่นำมาใช้ก็เป็นการนำเอาบทพระปริตรที่มีอยู่ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเป็นกรอบสำคัญในการจัดพิธีกรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุในจังหวัดสุรินทร์นั้นเป็นการจัดพิธีกรรมที่มีพื้นฐานจากหลักฐานและคำสอนของพระพุทธศาสนา

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์พิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์แบบเขาวงกตของชาวพุทธ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์” มาทั้งหมด ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีบางประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุที่ยังต้องศึกษาต่อไปในอนาคต ซึ่งประเด็นที่ผู้วิจัยเห็นสมควรว่าจะต้องมีการศึกษากันไปมีดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

คณะสงฆ์จังหวัดสุรินทร์ ควรมีการศึกษาและทำความเข้าใจกับชาวพุทธให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเคราะห์ และการสะเดาะเคราะห์ว่ามีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาอย่างไร ท่าทีของพระพุทธศาสนาที่มีต่อการสะเดาะเคราะห์ที่ถูกต้องควรเป็นอย่างไร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุของจังหวัดสุรินทร์กับพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุของประเทศกัมพูชา ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
- 2) ควรศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเข้าร่วมพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุของจังหวัดสุรินทร์ว่าประชาชนในจังหวัดสุรินทร์นั้นมีทัศนคติเช่นไรและมีความคาดหวังอย่างไรกับการเข้าร่วมพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุในจังหวัดสุรินทร์

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.
- ธนิต อยู่โพธิ์. **อานุภาพพระปริตต์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2537.
- สมเด็จพระญาณสังวรราชนานูภาพ. **ประชุมพระนิพนธ์เกี่ยวกับตำนานทางพระพุทธศาสนา. ตำนานพระปริตร**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2514.
- มณี พยอมยงค์. ความเชื่อของคนไทยในวัฒนธรรมพื้นบ้าน : คติความเชื่อ. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.